

Cuprins

INTRODUCERE	5
Obiectivele cursului	5
Competențe conferite.....	6
Structura cursului universitar.....	6
Studiul cursului universitar	7
Evaluarea	7
CAPITOLUL I	
NOȚIUNEA DE DREPT CONSTITUȚIONAL ȘI INSTITUȚII POLITICE.	
OBIECTUL DREPTULUI CONSTITUȚIONAL.....	9
1. Conceptele de „drept”, „normă juridică”, „știința dreptului”	9
2. Apariția dreptului constituțional ca ramură de drept și disciplină de studiu	10
3. Considerentele pentru care a fost introdusă sintagma «instituții politice» în cadrul denumirii disciplinei	11
4. Analiza noțiunilor de drept public și drept privat	12
5. Definiția dreptului constituțional	15
Întrebări pentru autoevaluare.....	16
CAPITOLUL II	
RAPORTURILE JURIDICE DE DREPT CONSTITUȚIONAL.	
PARTICULARITĂȚILE NORMELOR ȘI SUBIECTELOR	
DE DREPT CONSTITUȚIONAL.....	17
1. Raportul juridic. Considerații generale.....	17
2. Raporturile juridice de drept constituțional	18
3. Particularitățile normelor de drept constituțional	19
4. Subiectele raporturilor de drept constituțional.....	21
Întrebări pentru autoevaluare.....	25
CAPITOLUL III	
IZVOARELE FORMALE ALE DREPTULUI CONSTITUȚIONAL	26
1. Constituția.....	26
2. Legile de modificare a Constituției.....	26
3. Legea ca act juridic al Parlamentului.....	27
4. Regulamentele Parlamentului	27
5. Ordonanțele Guvernului	27
6. Hotărâri ale Biroului Electoral Central pentru alegerea Camerei Deputaților și Senatului	27
7. Tratatul internațional.	28
8. Considerații privind alte izvoare de drept constituțional	29
Întrebări pentru autoevaluare.....	31
CAPITOLUL IV	
TEORIA CONSTITUȚIEI. NOȚIUNEA DE CONSTITUȚIE	32
1. Originile conceptului de «constituție».....	32

2. Caracteristicile și semnificația unei constituții	32
Întrebări pentru autoevaluare	33
CAPITOLUL V	
APARIȚIA, FORMELE DE EXPRIMARE, MODURILE DE ADOPTARE ȘI	
MODIFICARE A CONSTITUȚIILOR, SUSPENDAREA ȘI ABROGAREA	
ACESTORA	34
1. Apariția constituțiilor	34
2. Constituțiile scrise și constituțiile cutumiare (nescrise)	35
3. Constituție în sens material și constituție în sens formal	36
4. Particularități specifice adoptării constituției	37
5. Moduri de adoptare a constituției	37
6. Modificarea sau revizuirea constituției	39
7. Suspendarea și abrogarea Constituției	40
Întrebări pentru autoevaluare	40
CAPITOLUL VI	
SUPREMAȚIA CONSTITUȚIEI	
1. Noțiunea de supremație	41
2. Ierarhia actelor normative	42
3. Efectele juridice ale supremației constituționale	42
Întrebări pentru autoevaluare	43
CAPITOLUL VII	
CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR	
1. Aspecte generale privind controlul de constituționalitate	44
2. Formele de control al constituționalității legilor	45
Întrebări pentru autoevaluare	49
CAPITOLUL VIII	
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ DIN ROMÂNIA. CONTROLUL DE	
CONSTITUȚIONALITATE A LEGILOR ȘI ALTE ATRIBUȚII	
1. Structura și rolul Curții Constituționale. Natura politico-jurisdicțională	50
1.1. Structura și rolul Curții Constituționale	50
1.2. Natura politico-jurisdicțională	52
2. Atribuțiile Curții Constituționale	52
2.1. Controlul constituționalității legilor, ca acte juridice ale Parlamentului	52
2.2. Controlul constituționalității tratatelor sau a altor acorduri internaționale	54
2.3. Controlul constituționalității Regulamentelor Parlamentului	54
2.4. Controlul constituționalității ordonanțelor Guvernului	55
2.5. Verificarea respectării procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmarea rezultatelor sufragiului	55
2.6. Judecarea contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic	56
2.7. Soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice	57

2.8. Emiterea avizului pentru suspendarea din funcție a Președintelui României.....	57
2.9. Constatarea împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de președinte al României.....	58
2.10. Verificarea îndeplinirii condițiilor de exercitare a inițiativei legislative de către cetățeni, precum și verificarea constituționalității inițiativelor de revizuire a Constituției.....	58
2.11. Verificarea respectării procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmarea rezultatelor acestuia.....	59
3. Actele emise de Curtea Constituțională.....	60
Întrebări pentru autoevaluare.....	61

CAPITOLUL IX

CONSTITUȚIILE ROMÂNIEI.....	62
1. Convenția pentru organizarea definitivă a Principatelor Române.....	62
2. Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris.....	63
3. Constituția din 1866.....	64
4. Constituția din 1923.....	66
5. Constituția din 1938.....	68
6. Evoluția constituțională a României în perioada 1944-1948.....	69
7. Constituțiile socialiste.....	70
8. Reglementările constituționale după Revoluția din 1989.....	72
Întrebări pentru autoevaluare.....	72

CAPITOLUL X

PUTEREA POLITICĂ ORGANIZATĂ STATAL.....	73
1. Puterea politică.....	73
2. Statul.....	73
Întrebări pentru autoevaluare.....	77

CAPITOLUL XI

FORMA STATULUI.....	78
1. Forma statului. Considerații generale.....	78
2. Structura de stat.....	78
2.1. Statul unitar sau simplu.....	78
2.2. Statul federativ sau compus.....	80
2.3. Asociațiile de state.....	81
3. Forma de guvernământ.....	89
3.1. Clasificarea formelor de guvernământ.....	89
3.1.1. Monarhia.....	90
3.1.2. Republica.....	90
3.1.3. Regimul parlamentar.....	90
3.1.4. Regimul prezidențial.....	91
3.1.5. Regimul semiprezidențial.....	91
4. Regimul politic.....	92
Întrebări pentru autoevaluare.....	93

CAPITOLUL XII

CARACTERISTICILE PRINCIPALE ALE STATULUI ROMÂN.....	94
1. Caracteristicile statului român de a fi stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil. România – stat republican.....	94
2. Caracteristicile statului român de a fi: stat de drept, democratic și social.....	97
Întrebări pentru autoevaluare.....	101

CAPITOLUL XIII

ORGANIZAREA TERITORIULUI SUB ASPECT ADMINISTRATIV	102
1. Organizarea teritoriului sub aspect administrativ. Considerații generale	102
2. Județul.....	102
3. Orașul.....	104
4. Comunele.....	104
Întrebări pentru autoevaluare.....	105

CAPITOLUL XIV

CETĂȚENIA.....	106
1. Noțiunea de cetățenie. Natura juridică a cetățeniei.....	106
2. Principiile generale ale cetățeniei române	107
3. Modurile de dobândire a cetățeniei române.....	108
3.1. Dobândirea cetățeniei române prin naștere.....	109
3.2. Dobândirea cetățeniei române prin adopție	109
3.3. Acordarea cetățeniei române la cerere.....	110
3.4. Procedura acordării cetățeniei române.....	111
3.5. Dovada cetățeniei române.....	114
4. Modurile de pierdere a cetățeniei române.....	114
4.1. Retragera cetățeniei române.....	114
4.2. Aprobarea renunțării la cetățenia română.....	114
4.3. Alte cazuri de pierdere a cetățeniei române.....	115
4.4. Procedura retragerii cetățeniei române și a aprobării renunțării la cetățenia română	115
4.5. Cetățenia de onoare.....	116
Întrebări pentru autoevaluare.....	116

CAPITOLUL XV

DREPTURILE, LIBERTĂȚILE ȘI ÎNDATORIRILE FUNDAMENTALE.	
NOȚIUNE ȘI NATURĂ JURIDICĂ	117
1. Considerații teoretice privind originea conceptului de drepturi și libertăți fundamentale	117
2. Noțiunea de drepturi și libertăți fundamentale și natura lor juridică	118
3. Noțiunea de îndatoriri fundamentale	120
Întrebări pentru autoevaluare.....	122

CAPITOLUL XVI

REGLEMENTĂRI INTERNAȚIONALE PRIVIND DREPTURILE OMULUI ȘI INFLUENȚA LOR PE PLAN NAȚIONAL. ETAPELE APARIȚIEI DIFERITELOR CATEGORII DE DREPTURI FUNDAMENTALE	123
---	-----

1. Considerații generale	123
2. Reglementări internaționale cu caracter general	123
3. Instrumente regionale pentru protecția drepturilor omului	124
4. Reglementări internaționale pe anumite domenii, pentru apărarea unor categorii de oameni cu anumite particularități sau a unor categorii vulnerabile	126
5. Etapele apariției diferitelor categorii de drepturi fundamentale	128
Întrebări pentru autoevaluare	129
CAPITOLUL XVII	
CLASIFICAREA DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE	130
Întrebări pentru autoevaluare	130
CAPITOLUL XVIII	
PRINCIPIILE DREPTURILOR, LIBERTĂȚILOR ȘI ÎNDATORIRILOR FUNDAMENTALE ÎN CONSTITUȚIA ROMÂNIEI	131
1. Analiza principiilor drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale	131
2. Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale consacrate de Constituția României	135
2.1. Dreptul la viață, la integritate fizică și psihică	135
2.2. Libertatea individului și siguranța persoanei	136
2.3. Dreptul la apărare	138
2.4. Dreptul de liberă circulație	138
2.5. Dreptul la viața intimă, familială și privată	139
2.6. Inviolabilitatea domiciliului	139
2.7. Secretul corespondenței	140
2.8. Libertatea conștiinței	140
2.9. Libertatea de exprimare	140
2.10. Dreptul la informație	141
2.11. Dreptul la învățătură	142
2.12. Accesul la cultură	142
2.13. Dreptul la ocrotirea sănătății	142
2.14. Dreptul la un mediu sănătos	142
2.15. Dreptul la vot	143
2.16. Dreptul de a fi ales	143
2.17. Libertatea întrunirilor	143
2.18. Dreptul la asociere	143
2.19. Dreptul la muncă și protecția socială a muncii	144
2.20. Interzicerea muncii forțate	144
2.21. Dreptul la grevă	145
2.22. Protecția proprietății private	145
2.23. Libertatea economică	146
2.24. Dreptul la un nivel de trai decent	146
2.25. Dreptul de a avea o familie	147
2.26. Dreptul copiilor și tinerilor la protecție	147
2.27. Protecția persoanelor cu handicap	147
2.28. Dreptul de petiționare	147
2.29. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică	148

3. Îndatoririle fundamentale ale cetățenilor români	148
3.1. Fidelitatea față de țară	148
3.2. Apărarea țării	148
3.3. Obligația de a plăti contribuții financiare	148
3.4. Exercițarea drepturilor și libertăților cu bună credință	148
Întrebări pentru autoevaluare	148
CAPITOLUL XIX	
INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI	149
1. Avocatul Poporului. Aspecte generale	149
2. Instituția Avocatul Poporului din România. Scop, organizare și funcționare	149
3. Atribuțiile Avocatului Poporului	151
Întrebări pentru autoevaluare	155
CAPITOLUL XX	
AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE SUPRAVEGHERE A PRELUCRĂRII DATELOR CU CARACTER PERSONAL (ANSPDCP)	156
1. Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal. Scop, organizare și funcționare	156
2. Prelucrarea datelor cu caracter personal	157
2.1. Noțiune. Concept	157
2.2. Condiții de legitimitate privind prelucrarea datelor	157
3. Atribuțiile Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal	158
Întrebări pentru autoevaluare	160
CAPITOLUL XXI	
PARTIDELE POLITICE	161
1. Partidul politic. Considerații generale	161
2. Originea partidelor politice	161
3. Noțiunea de partid politic	162
4. Tipuri de partide politice	163
5. Funcțiile partidelor politice	164
6. Sisteme de partide politice	165
6.1. Bipartidismul	165
6.2. Multipartidismul	167
7. Reglementări privind partidele politice din România	167
Întrebări pentru autoevaluare	171
CAPITOLUL XXII	
SISTEMELE ELECTORALE	172
1. Considerații generale privind sistemul și dreptul electoral	172
2. Funcțiile alegerilor	173
3. Dreptul la vot și atributele sale	173
4. Tipuri de sisteme electorale	176
4.1. Scrutinul majoritar	176

4.2. Reprezentarea proporțională.....	180
4.3. Sistemele mixte de alegere	183
Întrebări pentru autoevaluare.....	184
CAPITOLUL XXIII	
ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ALEGERILOR PARLAMENTARE	
ÎN ROMÂNIA.....	185
1. Alegerea Camerei Deputaților și a Senatului.....	185
1.1. Considerații generale	185
1.2. Circumscripțiile electorale și organismele electorale	186
1.2.1. Biroul Electoral Central.....	186
1.2.2. Birourile electorale de circumscripții	187
1.2.3. Oficiile electorale	188
1.2.4. Birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate	188
1.2.5. Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare	190
1.3. Registrul electoral, listele electorale și cărțile de alegător.....	191
1.4. Candidaturile	191
1.5. Buletinele de vot.....	192
1.6. Campania electorală	193
1.7. Votarea.....	194
1.8. Observatorii acreditați care pot asista la desfășurarea alegerilor.....	196
1.9. Numărarea voturilor și constatarea rezultatelor alegerilor.....	197
1.9.1. Atribuirea mandatelor.....	198
1.10. Autoritatea Electorală Permanentă	200
1.10.1. Atribuțiile Autorității Electorale Permanente	201
1.11. Contravenții și infracțiuni	202
Întrebări pentru autoevaluare.....	196
CAPITOLUL XXIV	
ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ALEGERILOR PENTRU	
PARLAMENTUL EUROPEAN	197
1. Alegerea deputaților români în Parlamentul European.....	197
1.1. Considerații generale privind Parlamentul European	203
1.2. Alegerea deputaților din România	204
Întrebări pentru autoevaluare.....	200
CAPITOLUL XXV	
ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ALEGERII PREȘEDINTELUI	
ROMÂNIEI	201
1. Alegerea Președintelui României	207
1.1. Considerații generale	207
1.2. Organizarea și desfășurarea alegerilor	207
1.2.1. Birourile electorale	207
1.2.2. Candidaturile	208
1.2.3. Buletinele de vot și semnele electorale.....	209
1.2.4. Campania electorală și desfășurarea alegerilor.....	209
1.3. Stabilirea rezultatului alegerilor	209
Întrebări pentru autoevaluare.....	210

CAPITOLUL XXVI

SEPARAȚIA PUTERILOR ȘI ORGANIZAREA PUTERILOR PUBLICE	211
Întrebări pentru autoevaluare.....	212

CAPITOLUL XXVII

PARLAMENTUL ROMÂNIEI.....	213
1. Parlamentul. Considerații generale.....	213
1.1. Structura și mandatul Parlamentului.....	213
1.2. Funcțiile Parlamentului – considerații de principiu.....	215
2. Parlamentul României	215
2.1. Rolul și locul Parlamentului României în sistemul organelor statului	215
3. Organizarea și funcționarea Parlamentului României	216
3.1. Structura și mandatul Parlamentului.....	216
3.2. Sesiunile Parlamentului	216
3.3. Ședințele Parlamentului în plen	217
3.4. Procedura de vot.....	218
3.5. Organizarea internă a Parlamentului României.....	219
4. Actele Parlamentului	222
4.1. Legea	223
4.2. Hotărârea ca act juridic al Parlamentului.....	230
4.3. Regulamentele Camerelor	230
4.4. Moțiunile simple și moțiunile de cenzură.....	231
4.5. Actele politice ale Parlamentului: declarația, mesajul, apelul	232
5. Funcțiile și atribuțiile Parlamentului României.....	232
6. Statutul deputaților și senatorilor.....	232
6.1. Conceptul de mandat parlamentar și natura sa juridică	232
6.2. Durata mandatului	233
6.3. Protecția mandatului parlamentar	234
6.4. Drepturile și îndatoririle parlamentarilor.....	235
6.5. Abaterile disciplinare și sancțiunile deputaților și senatorilor.....	235
Întrebări pentru autoevaluare.....	224

CAPITOLUL XXVIII

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI	237
1. Rolul Președintelui	237
2. Mandatul Președintelui României.....	237
3. Vacanța și interimatul funcției de Președinte al României	238
4. Protecția mandatului prezidențial	239
5. Răspunderea politică și juridică a Președintelui	240
6. Atribuțiile Președintelui României	240
6.1. Atribuții privind legiferarea.....	240
6.2. Atribuțiile Președintelui în problemele politice generale ale națiunii	240
6.3. Atribuții privind alegerea, avizarea formării, numirea sau revocarea unor autorități publice.....	241
6.4. Atribuții în domeniul apărării țării și asigurarea ordinii publice	242
6.5. Atribuții în domeniul politicii externe	242
6.6. Atribuții cu caracter solemn, onorific.....	242

6.7. Atribuții cu caracter jurisdicțional	242
6.8. Alte atribuții.....	242
7. Actele Președintelui României	242
Întrebări pentru autoevaluare.....	243
CAPITOLUL XXIX	
GUVERNUL ROMÂNIEI	244
1. Natura și atribuțiile	244
2. Structura și investitura	245
3. Mandatul Guvernului și al miniștrilor	246
4. Incompatibilități.....	246
5. Răspunderea membrilor Guvernului.....	247
6. Actele Guvernului.....	247
Întrebări pentru autoevaluare.....	248
CAPITOLUL XXX	
AUTORITATEA JUDECĂTOREASCĂ.....	249
1. Autoritatea judecătorească.....	249
1.1. Instanțele judecătorești	249
1.2. Ministerul Public	249
1.3. Consiliul Superior al Magistraturii	250
2. Principiile de înfăptuire a justiției.....	250
Întrebări pentru autoevaluare.....	251
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	253